

1. Mērķis

Informēt par vispārējām drošības rekomendācijām darbam derīgo izrakteņu ieguves vietās (turpmāk – DIIV) strādājot ar transportlīdzekļiem, iekārtām un darba aprīkojumu. Informatīvais materiāls nav visaptverošs un neaizstāj likumdošanas prasības.

2. Vispārējās prasības

- 2.1. Veicot darbus derīgo izrakteņu ieguves vietās nodarbinātajiem jābūt:
  - 2.1.1. veicamajam darbam atbilstoša transportlīdzekļa vadītāja kvalifikācijai;
  - 2.1.2. instruētiem darba aizsardzības un ugunsdrošības jautājumos. Apmācītiem darbam ar aprīkojumu.
- 2.2. Veicot darbus derīgo izrakteņu ieguves vietās:
  - 2.2.1. jā rūpējas par savu un citu nodarbināto drošību un veselību;
  - 2.2.2. jāievēro darba aizsardzības instrukciju un aprīkojuma ražotāja lietošanas instrukcijās noteiktās prasības;
  - 2.2.3. jāievēro brīdinājuma uzrakstus un drošības informāciju darba vietā, kuru sniedz drošības zīmes;
  - 2.2.4. iekārtas, darba aprīkojumu un transportlīdzekļus jāizmanto tikai ražotāja paredzētajam darbam;
  - 2.2.5. jāveic derīgo izrakteņu ieguvi saskaņā ar apstiprinātajiem DIIV izstrādes plāniem, noteiktajiem darba paņēmieniem un ieguves tehnoloģiju;
  - 2.2.6. darba aprīkojumu un iekārtas jānovieto tam plānā paredzētajās vietās;
  - 2.2.7. atpūtas vietu (dzīvojamo vagonu, automašīnu) jānovieto tā, lai nepastāv grunts nogrūšanas risks, vietās, kur netiek veikti aktīvi izstrādes darbi;
  - 2.2.8. pārvietojoties DIIV teritorijā ar transportlīdzekļiem jāievēro maksimāli noteikto ātrumu – 10km/h;
  - 2.2.9. atbilstoši veicamajam darbam jālieto kolektīvos un individuālos aizsardzības līdzekļus, saskaņā ar to lietošanas instrukcijām;
  - 2.2.10. jāievēro izmantojamo ķīmisko vielu (produktu) drošības datu lapās un uz to iepakojuma etiķetēm minēto raksturojumu un prasības;
  - 2.2.11. transportlīdzekļus jāuztur darba kārtībā, tos jāaprīko ar atbilstošas veikspējas ugunsdzēsības līdzekļiem un pirmās palīdzības aptieciņu.
- 2.3. Darba vides riska faktori:
  - 2.3.1. bīstamie (īpašie) darba vides riska faktori:
    - 2.3.1.1. grunts nogrūšanas un krītošu priekšmetu iedarbības risks (nogāžu un izstrādes kāpļu noturības zudums, nogrūvumi, iežu materiāla nobirumi, noslīdeņi, ūdens izplūdums no ūdenssaturošiem horizontiem u.c.);
    - 2.3.1.2. satiksmes negadījuma risks t.sk. uzbraukšana cilvēkiem un mehānismiem pārvietojoties atpakaļgaitā.
    - 2.3.1.3. ugunsgrēka risks;
    - 2.3.1.4. sprādziena risks mehāniski iedarbojoties uz nesprāgušo munīciju;
    - 2.3.1.5. mehānisko traumu risks, veicot traktortehnikas tehniskās apkopes vai remonta darbus;
    - 2.3.1.6. paslīdēšanas un pakļupšanas riski;

- 2.3.1.7. elektrotraumas risks;
  - 2.3.1.8. mehānisko traumu risks veicot iekraušanas operācijas, zemes darbus;
  - 2.3.1.9. lidojošu priekšmetu iedarbība (apstrādājamā materiāla, iežu šķembu un pielietojamo instrumentu atlūzušās daļas);
  - 2.3.1.10. noslīkšanas risks (padziļinātas vietas derīgo izrakteņu ieguves vietā, dziļi grāvji, ar ūdeni pildītas vietas u.c. ūdenstilpnes).
- 2.4. Kaitīgie darba vides riska faktori:
- 2.4.1. putekļi, arī degvielas sadegšanas produkti, naftas produktu tvaiki darba vides gaisā;
  - 2.4.2. ērcu encefalīta, Laima slimības;
  - 2.4.3. troksnis ($\geq 80\text{dB(A)}$);
  - 2.4.4. vibrācija (roku plaukstu un visa ķermeņa);
  - 2.4.5. fiziski smags darbs;
  - 2.4.6. nelabvēlīgi meteoroloģiskie apstākļi.
- 2.5. Kolektīvie un individuālie darba aizsardzības līdzekļi:
- 2.5.1. Kolektīvie aizsardzības līdzekļi:
    - 2.5.1.1. darba apstākļiem atbilstošs apgaismojums darba vietās;
    - 2.5.1.2. atbilstošs aprīkojums, kāpnes, margas u.tml., ko pielieto darbam augstumā;
    - 2.5.1.3. drošības zīmes t.sk brīdinot par bīstamām zonām, kurās pastāv tiešas iežu nogruvuma briesmas;
  - 2.5.2. Individuālie aizsardzības līdzekļi:
    - 2.5.2.1. aizsargcimdi atbilstoši veicamajam darbam;
    - 2.5.2.2. elpceļu aizsardzības līdzekļi (putekļu respirators, veicot darbus putekļainā vidē);
    - 2.5.2.3. acu aizsardzības līdzekļi (aizsargbrilles, sejas sargs, veicot apkopes un remonta darbus);
    - 2.5.2.4. aizsargapavi ar purngala daļas aizsardzību (jālieto DIIV teritorijā atrodoties ārpus telpām un kabīnes);
    - 2.5.2.5. dzirdes aizsardzība (austiņas);
    - 2.5.2.6. augstas redzamības aizsargapgērbs (jālieto DIIV teritorijā atrodoties ārpus telpām un kabīnes);
    - 2.5.2.7. aizsargķivere (jālieto DIIV teritorijā atrodoties ārpus telpām un transportlīdzekļa kabīnes).

3. Veicot darbus

- 3.1. Aizliegts veikt darbu:
- 3.1.1. alkohola, narkotisko vielu, uzmanību un/vai reakcijas ātrumu pazeminošu medikamentu iespaidā, nodarbinātais jūtas noguris vai nevesels tādā pakāpē, ka tas var ietekmēt ceļu satiksmes vai izpildāmā darba drošību;
  - 3.1.2. ja veicamajai darba operācijai nav atbilstoša darba aprīkojums, kā arī ja darba aprīkojumam, traktortehnikai vai transportlīdzeklī konstatēti bojājumi;
  - 3.1.3. ja nav vai bojāti veicamajam darbam nepieciešamie individuālie aizsardzības līdzekļi;
  - 3.1.4. ja konstatē eļļas vai degvielas, dzesēšanas šķidrums noplūdi.
- 3.2. Pirms darbu uzsākšanas vizuāli jānovērtē aprīkojumu, pārliecinoties par aizsargnožogojumu, aizsargapvalku un bloķējošo ierīču esamību, to atbilstošu

tehnisko kārtību, kā arī vadības paneļu, vadības slēdžu un elektroaprīkojuma atbilstošu tehnisko stāvokli.

- 3.3. Pirms iekārtu ieslēgšanas un aprīkojuma iedarbināšanas jāpārlicinās, ka to ieslēgšana neapdraud derīgo izrakteņu ieguves vietā esošos cilvēkus.
- 3.4. Veicot darbus jāievēro DIIV izstrādes tehnoloģija, jānodrošina nogāžu stabilitāte (novēršot nobrukumu iespējamību) vietās, kur var pārvietoties cilvēki, transportlīdzekļi vai tiek novietots aprīkojums.
- 3.5. Darbu izpildes laikā aizliegts atrasties un pārvietoties starp iekārtām un aprīkojumu, izstrādājamajām nogāzēm, jebkurā DIIV vietā, kur pastāv iežu nogrūvuma risks.

4. Rīcība ārkārtas situācijās

- 4.1. Ja darbu izpildes laikā vērojams apdraudējumus savai vai citu personu drošībai, kā arī darba aprīkojuma vai transportlīdzekļu bojājumu gadījumos (mehāniski bojājumi, palielināta vibrācija, dzirksteļošana, dūmu un liesmu parādīšanās, deguma smaka u.c.) nekavējoties jāpārtrauc darbu. Par situāciju, kuru nevar novērst saviem spēkiem, jāziņo darbu vadītājam un, ja nepieciešams, glābšanas dienestiem.
- 4.2. Ja noticis nelaimes gadījums, neapdraudot sevi, jāsniedz pirmā palīdzība cietušajam, jāpaziņo par notikušo neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestiem un, nepieciešamības gadījumā, cietušais jānogādā ārstniecības iestādē:
  - 4.2.1. vienotais ārkārtas palīdzības izsaukumu numurs 112;
  - 4.2.2. neatliekamās medicīniskās palīdzības numurs 113.
- 4.3. Notikuma vietu līdz nelaimes gadījuma izmeklēšanas sākumam jā saglabā neskartu, ja tas neapdraud citu cilvēku dzīvību un, nevar būt par cēloni jaunam nelaimes gadījumam, avārijai vai ugunsgrēkam.
- 4.4. Ja atrod nesprāgušo munīciju par atradumu jāziņo zvanot uz vienoto ārkārtas palīdzības numuru pa tālruni 112, un atrašanās vietu jānorobežo. Nesprāgušo munīciju pārvietot aizliegts.
- 4.5. Ja izcēlies ugunsgrēks par to jāziņo uz vienoto ārkārtas palīdzības izsaukumu numuru 112.
- 4.6. Sazinoties ar 112 dispečeri jānosauc negadījuma notikuma adresi vai jāapraksta notikuma vieta. Pēc dispečera lūguma jānosauc savu vārdu, uzvārdu, tālruņa numuru, kā arī jāsniedz pieprasīto papildu informāciju par notikušo negadījumu.